

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет Педагогічний

Кафедра початкової освіти

СИЛАБУС

**ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ У КЛАСАХ -КОМПЛЕКТАХ
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма 013 «Початкова освіта»

за спеціальністю 013 Початкова освіта

галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 7 від 12 грудня 2023 р.

Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Організація навчання у класах-комплектах початкової школи
Викладач (-і)	Височан Леся Михайлівна
Контактний телефон викладача	380963654260
Е-mail викладача	lesia.vysochan@hnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	вівторок, 15.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є процес підготовки майбутніх учителів початкової школи до проведення уроків у класах-комплектах. <i>Коротко особливості, зміст</i> Дисципліна є базовою. Дисципліна, на вивчення яких безпосередньо спирається курс: « Організація навчання у класах-комплектах початкової школи»: методика вивчення освітньої галузі « Математика», методика вивчення інтегрованого курсу “Я досліджую світ”, з образотворчим мистецтвом з методикою навчання, з методикою навчання української мови, з методикою трудового навчання, з методикою навчання освітньої галузі «Основи здоров’я і фізична культура» та педагогікою і психологією (науки про виховання і формування особистості дитини) та педагогічними технологіями.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни « Організація навчання у класах-комплектах початкової школи» є: - оволодіння майбутніми учителями початкових класів основами навчально-виховного процесу та педагогічною технікою в умовах	

малокомплектної початкової сільської школи.

- формування комунікативної компетентності учнів шляхом засвоєння системи інтегрованих знань,
- формувати в майбутніх учителів початкової школи методичну компетентність, яка передбачає: наявність умінь ефективно діяти, розв'язуючи стандартні та проблемні методичні задачі у відповідності із змістовими лініями, визначеними освітніми галузями «Мова і література», «Суспільствознавство», «Мистецтво», «Математика», «Природознавство», «Технології», «Здоров'я та фізична культура», зміст яких послідовно взаємопов'язаний із змістом відповідних освітніх галузей Державного стандарту початкової загальної освіти;
- сформованість у студентів таких якостей й властивостей, що дозволять виконувати типову задачу професійної діяльності, а саме: пізнавальні інтереси, прагнення до вдосконалення своєї професійної підготовки, уміння працювати з науковою та навчально-методичною літературою.

Основними цілями вивчення дисципліни є :

- усвідомлення студентами суті, структури та специфіки навчально-виховного процесу в малокомплектній початковій сільській школі;
- аналіз дидактичної та методичної літератури;
- вироблення у студентів уміння вибирати форми і методи навчання з урахуванням конкретних умов навчальної діяльності;
- моделювання навчальних занять у залежності від дидактичної мети;
- ознайомлення зі змістом і основними формами методичної роботи в школі; --
- формування прагнення та уміння застосовувати ефективні методи і прийоми навчання;
- педагогічні технології, засвоєння студентами знань про особливості взаємодії всіх суб'єктів виховного процесу;
- діагностування рівня якості знань;
- вихованості учнів та рівнів згуртованості різновікового колективу класу-комплекту,
- виховання професійних якостей та потреби у самовдосконаленні.
- сформування в студентів уміння співвідносити теоретичні знання з практичними потребами сучасної школи, втілювати нові методичні ідеї в практику навчання малочисельної початкової школи;
- розвивати в учнів компетентності ,
- виховувати свідомих громадян України;

- проводити самостійні наукові пошуки й експериментальні дослідження.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення ЗСЖ.

ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-4. Здатність працювати в команді, міжособистісної взаємодії.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

Фахові

компетентності:

СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності

СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти

СК-14. Здатність здійснювати професійну діяльність в умовах регіонального освітнього середовища.

Результати навчання:

ПР- 05 Організовувати освітній процес із використанням цифрових технологій та технологій дистанційного навчання молодших школярів, розвивати в учнів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів.

ПР-06 Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту

освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПР-12 Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

ПР-17 Формувати критичне мислення та інфомедійну грамотність учнів початкових класів.

ПР-18 Використовувати особливості регіонального освітнього середовища для ефективного навчання і виховання учнів початкової школи..

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12 годин

семінарські заняття / практичні / лабораторні		18 годин	
самостійна робота		60 годин	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
8 семестр	013 Початкова освіта	4 курс	вибіркова
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		кількість год.	
		лекції	заняття сам. роб.
Тема 1. « Організація навчання у класах-комплектах початкової школи». Сільська початкова школа як тип навчально-виховного закладу в системі освіти України: стан, проблеми та перспективи розвитку .		2	2 10
Тема 2. Теоретичні аспекти організації та особливості планування навчального процесу у класах-комплектах сільської початкової школи.		2	2 10
Тема 3. Структура побудови уроків різної структури у класах-комплектах сільської початкової школи.		2	4 10
Тема 4. Дидактичні особливості різнопредметних, однопредметних та однотемних уроків у класах-комплектах початкової школи.		2	4 10
Тема 5. Функції, методи та види внутрішньошкільного контролю в сільській початковій школі.		2	4 10
Тема 6. Педагогічний аналіз як складова управління навчально-виховним процесом у сільській початковій школі. Організаційно-педагогічні умови та завдання виховної роботи в сільській початковій школі..		2	2 10
ЗАГ.:		12	18 60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Залік, максимальна оцінка – 100 балів. Оцінка включає 50 балів за написання письмового заліку (50 балів) та оцінки за практичні заняття (25 балів). Ця оцінка розраховується як середня арифметичне за всі практичні заняття розділені на два. Контрольна робота оцінюється у 25 балів. Наявність сертифікату онлайн-курсу для вчителів початкової школи (EdEra, На урок, Самоосвіта, Нова українська школа – 60 год.) оцінюється у додаткові 5 балів до загальної кількості балів.
Вимоги до письмових робіт	Контрольна робота, що складається з двох теоретичних та двох практичних завдань 25 балів.
Семінарські заняття	Максимальна оцінка – 25 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань.

Підсумковий контроль	Неприпустимі плагіат та списування на контрольній та заліку. Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове. Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми, а також виконання вправ із теми. Якщо студент пропустив (не відпрацював) більше 50% занять, він повинен скласти тести у системі дистанційної освіти і тільки тоді буде допущений до складання заліку. Обов'язковим є написання контрольної роботи та виконання самостійної роботи.
----------------------	--

7. Політика навчальної дисципліни

Неприпустимі плагіат та списування на контрольній та заліку. Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове.

Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми, а також виконання вправ із теми. Якщо студент пропустив (не відпрацював) більше 50% занять, він повинен скласти тести у системі дистанційної освіти і тільки тоді буде допущений до складання заліку.

Обов'язковим є написання контрольної роботи та виконання самостійної роботи.

8. Рекомендована література

- 1.Анісімова Г.О.(2013). Сучасний урок у початковій школі : традиції та інновації (навчально-методичний посібник) / Г.О. Анісімова, О.В. Нікулочкіна. Тернопіль : Мандрівець 236с.
- 2.Біда О.А. (2015) Сільська малокомплектна школа: Навч. Посіб. для вчителів початкових класів і студентів педагогічних факультетів. -К.: Науковий світ,34 с.
- 3.Біда О.А. «Я і Україна» та сільськогосподарська праця: Методика викладання(теоретичні основи).(2013).Навчально-методичний посібник для студентів педагогічних факультетів ВНЗ та класоводів.- Умань: РВЦ «Софія».-Вид.2.-170с.
- 4.Використання проектної технології у початковій школі [Електронний ресурс].- Режим доступу: www.soipo/edu .
- 5.Височан, Л. М. (2019). *Методика викладання природознавства. Навчально-методичний посібник для студентів ОКР «Бакалавр» галузі знань 0101Педагогічна освіта напрямку підготовки: 6.010102 Початкова освіта.* Івано-Франківськ: НАІР.

6. Височан, Л. М. (2018). Підготовка майбутніх учителів до роботи в сільській малокомплектній школі. *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*, 64, 33–39.
7. Височан, Л. М., & Ірхіна, Ю. В. (2019). Використання аудіовізуальних і комп'ютерних технологій у навчально-виховному процесі початкової школи. В М. П. Оліяр (Ред.), *Впровадження інноваційної освітньої парадигми в гірських школах Українських Карпат* (с. 105–109). Івано-Франківськ: Супрун В. П.
8. Височан, Л. М. (2018). Організація роботи молодших школярів з роздатковим матеріалом як педагогічна проблема. В М. П. Оліяр (Ред.), *Гірська школа в умовах реформування системи освіти: компетентнісний вектор* (с. 96–110). Івано-Франківськ: Супрун В. П.
9. Височан, Л. М. (2017). *Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх вчителів до викладання природознавства в сільській малокомплектній школі*. Proceedings of the International Scientific and Practical Conference “Innovations and Modern Technology in the Educational System: Contribution of Poland and Ukraine”. Sandomierz: Humanities and Natural Sciences University.
10. Височан, Л. М. (2017). *Підготовка майбутніх учителів початкової школи до викладання природознавства в малокомплектних класах*. Proceedings of the International Scientific-Practical Conference “Personaly, Family and Society: Issue of Pedagogy, Politology and Sociology”. Shumen: Konstantin Preslavsky University of Shumen.
11. Височан, Л. М. (2017). *Теоретичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до викладання природознавства в малочисельній школі*. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Роль освіти у сталому розвитку гірського регіону». Івано-Франківськ: НАІР.
12. Височан, Л. М. (2020). Формування природничо-наукової компетентності майбутніх учителів початкової школи: науковий дискурс. *Всеукраїнський науково-практичний журнал «Директор школи. ліцею, гімназій»*, I (86), 106–115.
13. Державний стандарт початкової освіти. Прийняття від 21 лютого 2018 р. №

<https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>

14. Положення про з'єднаний клас початкової школи | Міністерство освіти і науки України

<https://mon.gov.ua/ua/news/mon-onovilo-polozhennya-pro-zyednaniy-klas-pochatkovoyi-shkoli>

.Концепція нової української школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [%202016/12/05/konczepczyia.pdf">http://mon.gov.ua/Новини %202016/12/05/konczepczyia.pdf](http://mon.gov.ua/Новини)

15. Прокопів Л.М.(2017). Динаміка розвитку сільських малочисельних шкіл гірського регіону Івано-Франківщини (2000-2016 р.). Гірська школа українських Карпат. №16. С.160 -165. URL.:[httpmountainschool.ru.if.ua/sites/default/files/Issue_16/42.pd](http://mountainschool.ru.if.ua/sites/default/files/Issue_16/42.pd)

16. **Прокопів Л.М.**

(2018). Методологічні аспекти дослідження малокомплектної школи як історико-педагогічного феномену. Наукові часописи Університету Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання . Випуск31 .С146-152

17. **Прокопів Л.М.**(2016) ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ ДЛЯ РОБОТИ В СІЛЬСЬКІЙ МАЛОЧИСЕЛЬНІЙ ШКОЛІ. ПЕДАГОГІЧНИЙ АЛЬМАНАХ. ВИПУСК 32. С132-138.

18. На допомогу вчителю початкових класів.(2016). 2 клас: для загальноосвіт. навч. закл. України.- К.: Видавничий дім « Освіта», 144 с.

19. На допомогу вчителю початкових класів.(2016) 3 клас: для загальноосвіт. навч. закл. України. К.: Видавничий дім « Освіта», 156 с.

20. На допомогу вчителю початкових класів.(2016). 4 клас: для загальноосвіт. навч. закл. України.- К.: Видавничий дім « Освіта», 152 с.

21. Навчальні програми для початкової школи (1 -4 класи) [Електронний Ресурс].- Режим доступу : [hath: //osvita / ua /schol / hrogram /8793 /](http://osvita.ua/schol/hrogram/8793/)

22. На допомогу вчителю початкових класів.(2016). 1 клас: для

загальноосвіт.навч.закл. України. К.: Видавничий дім «Освіта», 142 с.

23.Савченко О.Я. /Навчально- виховний процес у малокомплектній школі: посібник для вчителя(2009).-2-ге вид. К.:Основа 232с.- (Б-ка вчителя початкових класів).

24.Хеминець В.В., Кірик М.Ю. Інновації в початковій школі.(2008) – Ужгород: Інформаційно-видавничий центр ЗППО, 344с.

Допоміжна

1.Біда О.А. ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ МАЛОКОМПЛЕКТНИХ ШКІЛ НА УРОКАХ ПРИРОДОЗНАВСТВА // Вісник Черкаського університету. ⌘ Серія: Педагогічні науки. Випуск № 6. Черкаси, 2017. С.3-9.

2.Біда О. А. Толерантність - комплексна особистісна та професійна якість майбутнього вчителя початкових класів // Вісник Черкаського університету. ⌘ Серія: Педагогічні науки. Випуск № 9. Черкаси, 2016. С.145-148

3.Біда О.А. Біологія: комплексне видання / О.А.Біда, С.І. Дерій, Л. І. Прокопенко [та ін.]. К.: Літера ЛТД, 2016. 495 с.

4.Біда О.А. Функції соціальної компетентності вчителя початкової школи // Księga pamiątkowa: wydana z okazji 70. Rocznicy Urodzin KsiędzaProfesora Mariana Włosińskiego / [pod redakcją prof. nzw. dr. hab.Stanisława Kunikowskiego]. - Włocławek: Kujawska Szkoła Wyższa we Włocławku, 2015. S. 211-216.

5.Біда О.А. Функції соціальної компетентності вчителя початкової школи// Вісник Черкаського університету. ⌘ Серія: Педагогічні науки. Випуск №13 (346). Черкаси, 2015. С.6-8

6.Біда О.А. Соціальна компетентність вчителя початкових класів // Вісник Черкаського університету. ⌘ Серія: Педагогічні науки. Випуск №6 (339). Черкаси, 2015. С. 25-28

7.Біда О.А. Виховання національних цінностей у молодших школярів засобами довкілля // Міжнародна збірка наукових праць/ за заг. ред. Є. О. Лодатка, М. І. Лук'янової. Артемівськ-Ульянівськ :Видавництво Б. І. Маторіна, 2013. С. 48-54.

8.Біда О.А.Підготовка вчителя до впровадження педагогічних технологій в Україні // // ZESZYTY NAUKOWE WSHE. Tom XXXVI. Wloclawek, 2013. S. 125-132.

9.Біда О.А. Підготовка науково-педагогічних кадрів в Україні // Інноваційність у науці і освіті: наукове видання. Хмельницький національний університет. – К. : Богданова А.М. 2013. С.308-313.

10.Біда О.А. Педагогічні умови збереження і зміцнення здоров'я студентської молоді в освітньому процесі//Освітній україноцентризм Георгія Філіпчука : зб. Наук. праць / редкол.: Н. Ничкало (голова), та ін.; НАПН України ; Інститут

- пед. освіти і освіти дорослих НАПН України. К. : Богданова А.М., 2016. С.384-388.104 с.
- 11.Бондарчук Є. Інтерактивні технології – шлях до створення ситуації успіху у навчальній діяльності молодшого школяра/ Є. Бондарчук // Початкова школа : Науково-методичний журнал. 2017. № 11. С. 1-4
- Бульбах Т. Підготовка та проведення уроків з мультимедійною підтримкою в початкових класах / Т.Бульбах // Початкова школа : Науково-методичний журнал. 2015. № 3. С. 56-58.
- 12.Вишневський О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. / О. І. Вишневський. Дрогобич : Коло, 2003. 528 с.
13. Державний стандарт початкової загальної освіти [Електронний ресурс].-Режим доступу:http://osvita.ua/doc/files/nevs/87/8793/01_ukr/pdf/
- Єргіна О. В. Сучасний урок і мультимедійні технології: досвід і перспектива / О.В. Єргіна // Комп'ютер у школі та сім'ї: науково-методичний. 2008. № 2. С. 12 – 16.
14. Зеленська О. Використання інноваційних технологій на уроках у початкових класах /Зеленська О. // Початкова школа : Науково-методичний журнал. 2013. № 9. С. 47-49.
15. Кравчук Л.В. Ефективний урок / Л.В. Кравчук // Початкова школа. 2013. № 1. С. 12-15. 21. Кравчук Л.В. Ефективний урок / Л.В. Кравчук //Початкова школа. 2013. № 1. С. 12-15
16. Нісімчук А. С. Сучасні п Сухомлинський В.О. Сто порад учителям. – К.: Радянська школа, 1998. 310с. Педагогічні технології: навч. посіб. / А. С. Нісімчук, О. С. Падалка, О. Т. Шпак. К. : Просвіта, 2000. 368 с.
- 17.Прокопів Л.М. Особливості підготовки сучасного вчителя для роботи у сільській малочисельній школі у класичному університеті/ Л. Прокопів //Педагогічна освіта і наука в умовах класичного університету: традиції, проблеми, перспективи: у 3-х т.- т.3. Педагогічна освіта, думка, освіта, персоналії: теоретичний, історичний, компаративістський підходи: зб. наук. праць/за ред. М. Євтуха, Д. Герцюка, К. Шмидта.- Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 406с. С.68-75.
- 18.Прокопів Л.М. Модернізація малочисельної школи на селі: проблеми і перспективи//Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.- Дрогобич: Видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2014. Випуск 29. Частина 2. Педагогіка. С. 141-149 ВАК
19. Савченко О. Дидактика початкової освіти / О.Савченко. К:Грамота, 2012. С. 336-362.
- 20.Савченко О.Я., Присяжнюк Н.І., Мельниченко П.Д., Структурування навчальних програм для проведення однотемних та інтегрованих уроків

//Поч.шк. 2014. №10. С.33-40.

21.Співаковський О. В. Інформаційно-комунікаційні технології в початковій школі: Навч.- метод. посібник для студентів напряму підготовки «Початкова освіта» / О.В. Співаковський,Л.Є.Петухова,В.В.Коткова. Херсон, 2011. 267с.

22.Хаминець В.В., Кірик М.Ю. Інновації в початковій школі. Ужгород: Інформаційно-видавничий центр ЗППО, 2008. 344с.

23.Хрущ В.Д. Школи, що потребують уваги. / В.Д. Хрущ // Гірська школа українських Карпат. 2013. №8-9. С.345.

.....

Викладач :

доктор педагогічних наук,
професор кафедри початкової освіти

Леся ВИСОЧАН